

ЗАВІТ — ЗАПОВІТ

В українській мові живуть церковнослов'янські слова, які служать засобом творення піднесеного колориту або стилізації оповіді. Сюди належить і слово *завіт*, яке вживається з метою увиразнення сакрального змісту Біблії. І тому її розділи в українській мові мають назви: *Старий завіт* і *Новий завіт*, наприклад: «До Біблії входять кількадесят книг, кожна з яких має свою власну назву. Усі вони згруповані у два великі розділи: *Старий завіт* і *Новий завіт*» (з журн.). Слово *завіт* функціонує переважно в конфесійному стилі: «Текст Біблії християни називають Святим Письмом, одкровенням Бога, його *завітом*, словом Божим, пророцтвами тощо» (з газ.). Цим словом послуговуються перші перекладачі Євангелія на українську мову: П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький, П. Житецький, О. Бачинський (1871, 1903, 1909 роки).

Українське слово *заповіт*, утворене внаслідок контамінації форм *завѣтъ* і *заповѣдь* — *заповіт*, впродовж історичного розвитку української мови набуло значення офіційного документа, який містить розпорядження певної особи щодо її майна на випадок смерті, пор.: «... Сей твір мій бронзи й мармуру не діжде.

Не пережить йому свого творця. Нехай стоїть до часу. Ну, а я? Готовий *заповіт* — чого ще ждати. Пора у вічну путь...» (Леся Українка); «Ти справді, мій друже, якийсь нерозважний, Непередбачливий ти, що підеш на бенкет товариський *Беззаповіту* в кишені. То ж скільки тобі по дорозі світиться вікон безсонних, то все твоя смерть виглядає» (М. Зеров).

Значення ж 'настанова, порада, побажання, висловлені наступним поколінням або послідовникам', єдине для слова *завіт*, довгий час було переносним *дня заповіту*, наприклад: «Він [кошовий Іван Сірко] по-справжньому не Сірко, а Сірентій Праворучник звався. Як умирав Сірентій, то дав такий *заповіт*, щоб у нього одрізали праву руку та аж сім год возили її за собою. Так ото він через те не Сірко, а Сірентій Праворучник» («Легенди та перекази»).

Останнє десятиліття засвідчує витіснення назвою *заповіт* слова *завіт* у різних стилях мови: «В законах свого *заповіту* Ти людям поставив велику умову — Злом на зло не платити, а прощати гріховні борги» (І. Драч); «20 січня — Собор Іоанна Хрестителя, великого пророка, який завершив історію церкви Старо-заповітної і відкрив епоху *Нового заповіту*» (з газ.). Можливо, в конфесійному стилі не варто робити таку заміну: адже цим ми насамперед збіднюємо мову, стираємо її стильове багатство. *Старий завіт*, *Новий завіт* — назви традиційні, глибоко вкорінені у нашу історію. Не поспішаймо забувати давні слова, збережімо їх хоч у назвах, яким уже не одна тисяча років. Адже вони увиразнюють сакральний зміст поняття у слові.

Тетяна Коць